

Lakenvelder: pronkvee der rijken

Het afgelopen jaar was het Jaar van de Historische Buitenplaats. Als er een zeldzaam huisdier is dat als pronkdier door de rijken werd gebruikt, dan was het wel de Lakenvelder koe. Zij graasde op de graslanden naast het woonhuis en zo konden eigenaren en voorbijgangers zich vergapen aan de schoonheid van dit ranke koetje.

Het verhaal gaat dat de Lakenvelder zijn goede vleeseigenschappen (afgelopen jaar goedgekeurd door Slow Food Nederland als Presidium) ontwikkelde doordat het zomers graasde op de vaak magere graslanden naast het woonhuis en terras van de historische buitenplaats. Hierdoor leerde deze koe omgaan met minder goed gras, aangevuld met kruiden, en kreeg de Lakenvelder een gunstige voedselconversieratio, resulterend in uitmuntend vlees.

Met andere woorden een gunstig uitgepakt, niet van tevoren bedacht concept. Immers, de koe werd gefokt op zijn uiterlijk en moet het nu ook hebben van zijn innerlijke kwaliteiten. Op donderdag 11 oktober 2012 werd het resultaat hiervan gepresen-

teerd aan een uitgelezen publiek inclusief leden van de pers op Heerlijkheid Mariënwaerd.

'Heerenkoeijen' op buitenplaatsen

Jacob van Lennep schreef in zijn boek 'De lotgevallen van Ferdinand Huyck' uit 1840: 'Heerlijk was de terugspiegeling van het loof in het heldere nat, waarvan de kalme oppervlakte niet verbroken wordt dan door de kringen, welke nu en dan daarin gevormd worden door den koning onzer binnenwateren, den vratigen snoek, of door eenige schoone Lakenvelsche koeien, die met een statigen tred het weiland verlieten om koelte en schaduw in den frischen plas te zoeken; maar, eens daarin

Landgoed Heerenbrink in Fleringen met lakenvelders

gekomen, zoo stil en onbeweeglijk bleven, als of zij een bekwamen schilder stonden af te wachten, die haar met zijn kunstpenneel op het doek zoude vereeuwigen.' De Lakenvelder koeien op buitenplaats Heizicht in 's Graveland waren een hobby van mevrouw Van Loon.

Jacobus Craandijk noemt de Lakenvelder herenkoeien in 1876 in zijn Wandelingen door Nederland met pen en potlood (Deel 2): 'sints meer dan eene eeuw in het bezit der Huydecopers. Op de kaart van ca. 1709 vind ik de plaats van Doornburg Soomberg. 't Is een 'roijale' buitenplaats, met trotsche boomgroepen, breede slingerpaden, een uitgestrekte weide, door krachtig houtgewas omzoomd. Het kloeke heerenhuis ligt half verscholen onder het lommer van het zware hout, de witte oranjeerij steekt vrolijk af tegen het digte groen. In de parkweide graast het weldoorvoede vee, dat bij zulk een hofstad behoort. Lakenvelsche koeijen, die lang in de mode zijn geweest, zien wij niet meer. De liefhebberij voor dat ras schijnt verloren te zijn gegaan. Trouwens, de Lakenvelsche behoorde ook eigenaardig te huis in den tijd, toen regelmatigheid de hoofdvoorwaarde was en de regte lijn de schoonheidslijn; maar zij heeft dat tijdperk toch nog lang overleefd en een dertig jaar geleden zag men op de buitenplaatsen nauwelijks iets anders, dan deze

Lakenvelders bij chique landhuis op landgoed Archem

Alexander van Berge

Miriam van Straten

Miriam van Straten

Kort geleden gearriveerde lakenvelder op Mariënwaerd

Sinds najaar 2012 lopen er lakenvelders op landgoed Mariënwaerd

‘heerenkoeijen’. Het gaat hier over de buitenplaats Doornburgh in Maarssen langs de Vecht.

Extreem laag vetgehalte

Wim Geldof stelt in 1977 in *Zeldzaam Huisdier*: ‘Ik herinner mij uiteraard nog heel goed de grote kudde van mr. Jochems op landgoed Duindigt te Wassenaar. De familie Jochems was sinds 1822 eigenaar van Duindigt; sinds 1915 fokte men er Lakenvelders. De kudde omvatte ruim vijftig Lakenvelder koeien, maar op een afzonderlijke weide liepen vele geheel zwarte runderen, die slechts dienden om ze te paren met zuivere Lakenvelders. Jochems stelde in de jaren vijftig in een interview in de *Veldbode*: ‘Omdat ik in Nederland de enige

ben die Lakenvelders heeft, moet ik als ik aan bloedverversing wil doen, kruisen met een gewone (waarschijnlijk zwartbonte) koe met de kans van meer dan 50% miskleuringen. Daarom doe ik niet zo aan stambomen en gaat het bij mij ‘happy go lucky’. Toch gelukt het me steeds vrij aardig een behoorlijke kudde te bezitten.’ Toen ik begin 1977 het bedrijf van de heer De Belder te Essen, België, bezocht, dat in 1970 de grote kudde uit Wassenaar overnam, bleek het dat runderen overgenomen waren die in een hele lactatie een extreem laag vetgehalte hadden. De Lakenvelder zal dus wel nooit praktische betekenis krijgen. Wij mogen ons gelukkig prijzen als weer voldoende parkrunderen van dit ras aanwezig zullen zijn.’

Ook op het prachtige buiten De Breul van Paul May bij Zeist, Buitenplaats Het Klooster bij Haarlem en Boekesteijn in 's Graveland waren regelmatig Lakenvelders te bewonderen.

Weer op diverse locaties

Tegenwoordig worden Lakenvelders weer op diverse locaties gezien, onder andere bij Groot Warnsborn, in Park Sonsbeek en zoals bijgaande foto toont bij Archem in Overijssel.

In het themajaar gaf verder Baron Frans van Verschuer van Heerlijkheid Mariënwaerd als eerste landgoedeigenaar een duidelijk voorbeeld door zijn Schotse Aberdeen-Angusveeras te vervangen door Lakenvelders. ●